

Botkyrka kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Malmsjö skola
belägen i Botkyrka kommun

Uppföljning av tillsyn i Malmsjö skola

Skolinspektionen har sedan hösten 2016 haft en pågående tillsyn av Malmsjö skola med Botkyrka kommun som huvudman. Skolinspektionen fattade den 1 februari 2017 beslut efter tillsyn för Malmsjö skola i vilket Skolinspektionen konstaterade brister i verksamheten. Botkyrka kommun förelades att åtgärda dessa brister. Efter uppföljning av beslutet fattade Skolinspektionen ett nytt beslut den 9 februari 2018 i vilket bedömdes att brister inom flera områden kvarstod och Botkyrka kommun förelades på nytt att avhjälpa påtalade brister. Efter en ny uppföljning konstaterade Skolinspektionen i beslut den 20 juni 2018 att det fortfarande fanns brister inom flera områden, att nya brister tillkommit samt att enstaka brister avhjälpes. Vid vite på 900 000 kr förelade Skolinspektionen Botkyrka kommun att avhjälpa påtalade brister.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslutet från 20 juni 2018. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Botkyrka kommun inkom med den 25 januari 2019, uppgifter som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan den 5, 13, 15 och 27 mars 2019 samt kommunens synpunkter på protokollet från uppföljningsbesöket.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade.

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
Undervisning och lärande		
Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.	Föreläggande vid vite	2020-01-31

Extra anpassningar och särskilt stöd		
Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
När det gäller särskilt stödet följs insatta åtgärder upp och utvärderas.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling		
Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
Förutsättningar för lärande och trygghet		
Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.	Föreläggande vid vite	2020-01-31

Styrning och utveckling av verksamheten			
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
	Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2020-01-31

Sammanfattning av nya brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning	
Extra anpassningar och särskilt stöd			
	Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2020-01-31
Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.	Föreläggande vid vite	2020-01-31

Styrning och utveckling av verksamheten			
	Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.	Föreläggande vid vite	2020-01-31

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde	Typ av ingripande
Förutsättningar för lärande och trygghet	
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Brist avhjälp

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende den brist som har avhjälpes.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpes alla påtalade brister och att nya brister har tillkommit. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpes dessa brister. Vidare konstateras att en brist har avhjälpes.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att vid vite på 1 600 000 kronor senast **den 31 januari 2020** vidta åtgärder för att avhjälpes påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Botkyrka kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan anges förslag på åtgärder för att åtgärda bristerna. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.
(3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
(1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § och 3 kap. 12d & f §§ skollagen, 9 kap. 4a § skolförordningen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Botkyrka kommun ska se till att undervisningen vid Malmsjö skola bedrivs i enlighet med skollagen. I detta ingår:

- att lärare ger eleverna ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd bland annat genom att tydliggöra syfte och mål med undervisningen för eleverna samt ge eleverna den ledning och stimulans som de behöver för att delta i undervisningen och utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål och
- att lärare anpassar undervisningen till alla elevers förutsättningar och behov även de elever som lätt når kunskapskraven.

Motivering till bedömning av brist

Det finns fortfarande brister i det aktiva lärarstödet och anpassningen av undervisningen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i det aktiva lärarstödet och att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning anpassas till de elever som lätt når kunskapskraven. Rektorn har visserligen vidtagit åtgärder som syftar till att utveckla undervisningen men elever ges fortfarande inte ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd eller anpassad undervisning i tillräcklig omfattning. Det varierar bland annat i vilken utsträckning undervisningen struktureras så att det är tydligt för eleverna vad de ska göra på lektioner och vad som förväntas av dem. Utredningen visar även att det finns lärare som inte ger eleverna den ledning och stimulans som de behöver för att tillgodogöra sig

undervisningen och att det finns många elever som inte upplever undervisningen som stimulerande. Det framkommer till exempel att det finns elever som inte arbetar med de tilldelade uppgifterna och att lärare antingen inte uppmärksammar dessa elever eller inte lyckas motivera eleverna att ägna sig åt uppgifterna. Vidare visar utredningen att det varierar mellan lärare om undervisningen anpassas till de elever som lätt når kunskapskraven. När eleverna sitter överksamma på lektioner eller håller på med annat än skolarbetet påverkas även studieron negativt, vilket är en annan brist som konstateras i detta beslut. Brister i det aktiva lärarstödet och i anpassningen av undervisningen innebär en påtaglig risk för att alla elever inte ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att i utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Alla barn och elever ska enligt skollagen ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framgår att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Vidare framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren har enligt läroplanen ett utpekat ansvar för att ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolinspektionens tidigare beslut

I uppföljningsbeslut 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i det aktiva lärarstödet och att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning anpassades efter elevernas förutsättningar och behov. Bland annat fanns det elever som inte arbetade med de tilldelade uppgifterna på lektionerna utan att uppmärksammas och få stöd av lärare i lektionsarbetet. Utredningen visade vidare att det fanns elever som lätt nådde kunskapskraven vilka inte utmanades att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionens utredning

Rektorn har vidtagit åtgärder för att utveckla undervisningen på skolan men det framgår samtidigt att det varierar i vilken mån elever får aktivt lärarstöd. Av huvudmannens redovisning samt av intervjuer med rektorn och lärare framgår att samtliga lärare deltar i en kompetensutvecklingsinsats som genomförs i form av ett kollegialt lärande och som syftar till att generera planerad och inkluderande undervisning med aktivt lärarstöd till alla elever. Representanter från den pedagogiska ledningsgruppen berättar att de inom ramen för det kollegiala lärandet diskuterar hur de anpassar undervisningen och lärandemålen. Rektorn beskriver att lärare genom denna insats fått med sig olika teorier och har börjat titta på undervisningens påverkan på vad eleverna får med sig. Enligt rektorn bidrar lärarnas diskussioner kring formativ bedömning till att arbetet med att ge eleverna stimulans i undervisningen har utvecklats. Samtidigt uppger rektorn att det efter så kort tid som tre månader inte går att se resultat av kollegialt lärande i undervisningen. Det varierar med lärare hur mycket aktivt lärarstöd som eleverna får och det ska inte vara på det sättet, konstaterar rektorn. "Min bild är att vi inte är färdiga med det aktiva lärarstödet och lärarnas kompensatoriska uppdrag", säger rektorn och tillägger att det fortfarande finns elever som sitter med lärplattor och sitter av lektionstiden. Vidare säger rektorn att undervisningen kommer att utvecklas i och med den aktuella satsningen och lärarnas ömsesidiga auskultationer. Lärarna ska enligt rektorn få kriterier för vad de ska titta på hos sina kollegor; till exempel hur aktiva är eleverna idag eller vilka sorts frågor läraren ställer. Även skollädaingen kommer att genomföra lektionsobservationer utifrån det som lärarna själva har sett att de vill utveckla i sin undervisning.

Det varierar fortfarande i vilken utsträckning undervisningen struktureras så att det är tydligt för eleverna vad syftet med lektionen och dess olika moment är, inklusive vad som förväntas av eleverna. Av kommunens skriftliga redovisning framgår att det på skolan har utarbetats en lektionsstruktur som utgör grunden för hur lärarna kommunicerar mål och syfte med undervisningen. Samtliga lärare har, enligt huvudmannens redovisning och intervju med rektorn, upprättat en pedagogisk planering över respektive arbetsområde som bland annat innehåller konkretisering av målen, arbetssätt och arbetsformer. I intervjuer uppger lärare att samma struktur tillämpas i alla klassrum och att arbetet med strukturen inbegriper mål och syfte. Samtidigt uppger några lärare att det finns klasser som "har drabbats hårt av ständiga lärarbyten", som har haft flera olika vikarier och lärarna konstaterar att det är svårt för vikarier att sätta sig in i den överenskomna lektionsstrukturen. Enligt lärare från den pedagogiska ledningsgruppen kan det också vara så att det finns någon ny lärare som inte har kommit igång med strukturen. I elevintervjuer framkommer skilda uppfattningar om lärarna strukturerar sina

lektioner samt tydliggör för eleverna mål och syfte med lektionerna. Vissa elever uppger att lärarna varken berättar vad eleverna ska arbeta med eller vad de ska lära sig. Andra elever säger att vissa lärare vid genomgångar pratar med eleverna om mål och syfte samtidigt som det finns lärare som inte gör det.

Skolinspektionens lektionsobservationer ger en motsvarande bild som eleverna beskriver, det vill säga att det många gånger är otydligt varför eleverna arbetar med ett visst innehåll eller vad det är som eleverna förväntas att utveckla. Skolinspektionen har observerat 28 lektioner totalt, varav 11 i sin helhet. Enbart vid fyra av de 19 lektioner där uppstarten observerades tydliggör lärare på olika sätt lektionens mål, i några enstaka fall även kopplat till centralt innehåll och de förmågor som eleverna får möjlighet att utveckla. På några lektioner skriver läraren lektionens mål på tavlan men varken kommenterar eller knyter an till det under lektionens gång. Det har även observerats att läraren inledningsvis nämner vad eleverna ska lära sig, men där lektionen sedan inte handlar om det som läraren inledningsvis nämnt. Vid flera lektioner tar inte lärare upp syftet med lektionen, varken vid inledningen eller kopplat till lektionens olika moment. Under flera lektioner ingår filmvisning men i några fall sätter inte läraren filmen i ett sammanhang och kommenterar inte heller den vilket leder till att syftet med detta arbetsmoment eller koppling till det aktuella arbetsområdet framstår som oklart. Två hela lektioner går ut på att eleverna får titta på film utan någon diskussion kring syftet eller innehållet. Ingen av de observerade lektionerna avslutas med att läraren gör en koppling mellan den gångna lektionens innehåll och vad som eleverna skulle utveckla. Endast under ett fåtal av de observerade lektionerna genomför läraren någon form av summering av lektionen eller knyter an till nästa lektion.

Utredningen visar att elever ägnar sig åt annat än skolarbete på lektioner och att det varierar om lärare lyckas involvera eleverna i undervisningen. Lektionsobservationer visar att det varierar om lärare tar ansvar för att samtliga elever kommer igång med sina uppgifter och ägnar sig åt skolarbete. Under flera av de observerade lektionerna finns det en eller flera elever som inte arbetar med de tilldelade uppgifterna. Det observeras elever som ritar, sitter överksamma, håller på med sina mobiltelefoner och lärplattor eller pratar med varandra om saker som inte har med lektionsinnehållet att göra. I vissa fall uppmärksammas inte de inaktiva eleverna av läraren. I andra fall uppmanar läraren eleverna att sätta igång med uppgifterna men detta antingen ignoreras av eleverna eller resulterar i att eleverna enbart under en kort stund arbetar med uppgiften. Det observeras även två lektioner i samma klass där arbetet aldrig kom igång och där majoriteten av eleverna ägnar sig åt något annat än det eleverna har fått i uppgift att göra. Trots försök att fånga elevernas uppmärksamhet lyckas inte läraren involvera eleverna i undervisningen. Under dessa lektioner är det flera elever som ignorerar lärarens tillsägelser och

uppmaningar att göra uppgifter. I intervjuer med eleverna ger de också exempel på ämnen där eleverna antingen inte alls deltar i undervisningen eller sitter av delar av lektionstiden. Lärare från den pedagogiska ledningsgruppen uppger att många klasser har haft vikarier vilket påverkar elevernas motivation för skolarbetet.

Enligt Skolinspektionens skolenkät som under höstterminen 2018 genomfördes bland elever i årskurserna 5 och 9 upplever många elever att undervisningen inte är stimulerande. Resultaten visar bland annat att 27 procent av eleverna i årskurs 5 valt svarsalternativet "stämmer ganska dåligt" när det gäller påståendet "Skolarbetet är roligt". Vidare är det 13 procent av eleverna i samma årskurs som svarar "stämmer inte alls" och 25 procent som "stämmer ganska dåligt" i påståendet "Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer". När Skolinspektionen i intervju med den pedagogiska ledningsgruppen tar upp elevernas svar från skolenkäten säger de intervjuade lärarna, som undervisar dessa elever, att dessa resultat är kopplade till många lärarbyten. Resultat för elever i årskurs 9 visar att cirka 40 procent av eleverna valt svarsalternativen "stämmer ganska dåligt" vid påståendena: "Skolarbetet är roligt" eller "Skolarbetet stimulerar mig att lära mig mer". Vidare är det 14 procent av eleverna i årskurs 9 som inte alls instämmer i påståendet att skolarbetet är intressant. Lärare från den pedagogiska ledningsgruppen som undervisar dessa elever uppger att de inte delar elevernas uppfattning som framförs i skolenkäten.

Undervisningen utformas fortfarande inte så att alla elever som lätt når kunskapskraven ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Visserligen ger elever i intervjuer exempel från olika ämnen där de kan få jobba med svårare uppgifter, de kan välja olika teman att arbeta med eller de uppmanas av läraren att förbättra sitt arbete. Lärare ger också olika exempel på hur de arbetar med att utmana och stimulera eleverna i undervisningen. Lärare beskriver att de varierar undervisningen för att den ska vara stimulerande och väcka nyfikenhet och lust att lära. Bland annat lyfts att man som lärare kan ge eleven en utmaning i hur man arbetar; även om eleverna gör uppgifter tillsammans kan dessa göras på olika nivåer. Men elever uttrycker också att de i vissa ämnen inte får utmaningar eller att eleverna själva väljer att inte signalera att de är klara med en uppgift för att istället kunna "hålla på med sin [lärplatta]". I intervjuer uppges vidare att det enbart är de elever som har svårt som får hjälp av läraren och att "alla andra får inte hjälp för att de når E". En elev berättar att hen tycker att lektionerna är lätta men att eleven inte får fler uppgifter, även om hen frågar om det. Vidare uppges att eleverna kan få läsa bänkbok, göra klart uppgifter från andra ämnen eller rita. Några lärare uppger att de i deras arbetslag har diskuterat anpassning av undervisningen till de elever som lätt når kunskapskraven med fokus på

ämnena svenska och matematik, men att de inte diskuterat detta så mycket inom de övriga ämnena. Rektorn uppger att fokus i undervisningen har varit på de elever som har det svårt. Nu är skolan, enligt rektorn, på väg att nå de elever som lätt når kunskapskraven och behöver uppmuntran för att nå längre, men alla lärare är inte där ännu.

Elevernas beskrivningar stämmer överens med en del av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde vid tillsynsbesöket. Det finns exempel under de observerade lektionerna som visar att eleverna får arbeta med samma lektionsinnehåll trots att de uppger att de redan har arbetat med det eller elever som får vänta in sina klasskamrater trots att de är klara med de tilldelade uppgifterna. Det observeras exempelvis att eleverna säger till läraren att de är klara med uppgiften men de får antingen inte någon respons eller får som svar att de ska tänka igenom den uppgift de har gjort.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
(3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
(3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
(3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas.
(3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Botkyrka kommun ska se till att arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd vid Malmsjö skola bedrivs i enlighet med skollagen. I detta ingår:

- att rektorn ser till att samtliga elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen,
- att rektorn ser till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga,
- att rektorn ser till att samtliga elever som en utredning visar behöver särskilt stöd, ges sådant stöd, på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleverna ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska nås och
- att rektorn ser till att insatta åtgärder för särskilt stöd följs upp och utvärderas inom utsatt tid.

Motivering till bedömning av brist

Det finns brister i arbetet med extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar vid Malmsjö skola. Rektorn har visserligen skapat nya rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd och även andra utvecklingsinsatser har påbörjats. Rutinerna är dock ännu inte helt implementerade i verksamheten. Lärares varierande kompetens och förutsättningar för att kunna ge elever de extra anpassningar de behöver lyfts i intervjuer som en orsak till att alla elever inte skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Att eleverna inte får de extra anpassningar de har rätt till innebär att deras möjligheter att nå utbildningens mål försvåras och det kan även medföra att elevers behov av särskilt stöd inte upptäcks samt åtgärdas skyndsamt.

Rättslig reglering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av bestämmelsen gällande utredning av elevers behov av särskilt stöd, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens utredning

Det pågår ett utvecklingsarbete som omfattar bland annat att implementera nya rutiner och tydliggöra ansvaret för arbetet med extra anpassningar på Malmsjö skola. Rektorn uppger i intervju att när hon i september 2018 tillträdde sin tjänst på Malmsjö skola fanns det oklarheter kring vem som gör vad beträffande extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn uppger att hon därför har fokuserat på att skapa rutiner och en förståelse bland lärare att det är deras undervisning som behöver utvecklas och förbättras samt att lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna de extra anpassningar de behöver. Flera lärare beskriver i intervjuer de nya rutinerna och uppger att det ligger i deras ansvar att ge elever extra anpassningar innan anmälan om särskilt stöd görs till rektorn. Det finns också lärare som uppger att de ännu inte kommit igång med den nya rutinen. Såväl lärare, elevhälsan som rektorn berättar om att de nyligen har påbörjat en utbildning i en så kallad pedagogisk elevhälsa som utgör ett forum för lärarna att i arbetslaget diskutera enskilda elevers eller grupperns behov av stöd. Syftet med den pedagogiska elevhälsan är att lärarna framöver tillsammans hittar olika lösningar för att i undervisningen kunna möta elevers behov av stöd, vilket bland annan inbegriper arbete med extra anpassningar.

Lärares kompetens för att ge elever extra anpassningar behöver utvecklas och vissa insatser gällande detta har vidtagits eller är planerade. Rektorn säger att lärarna inte har jobbat med extra anpassningar i klassrummet utan att de så fort en elev visade svårigheter ville ta ut eleven ur klassrummet. Såväl rektorn som elevhälsan uppger att lärarna behöver utveckla sin kompetens för att möta elevers behov av extra anpassningar och särskilt lyfts elever med olika funktionsvariationer. Specialpedagogen har haft uppdrag att handleda vissa lärare i detta arbete och det planeras, enligt rektorn och elevhälsan, för en kompetensutveckling kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Elevhälsan uppger också att det redan idag förs samtal med lärare om elever med olika funktionsvariationer, detta inom ramen för ett våldpreventivt program som skolan planerar att arbeta med samt vid elevhälsomöten.

Det finns elever som inte skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar. Rektorn uppger att utifrån elevernas betygskataloger från höstterminen 2018 har hon kunnat uppmärksamma några elever som inte har nått de kunskapskrav som lägst ska nås för godkänt betyg. Vissa av dessa elever har, enligt rektorn, inte alls fått extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. I intervju med elevhälsan och lärarrepresentanter från den pedagogiska ledningsgruppen framförs också att inte alla elever får de extra anpassningar som de är i behov av. De intervjuade uppger att de befinner sig mitt i en process som innebär att varje mentor med jämna mellanrum träffar elevhälsan i en så kallad operativ elevhälsa för att diskutera olika elever som

mentor känner oro kring. På dessa möten lyfts bland annat elever som är i behov av extra anpassningar men såväl rektorn som elevhälsan uppger att de i dagsläget inte kan säkerställa att alla elever får de extra anpassningar de behöver. Rektorn säger att elevhälsan kontinuerligt uppmärksammar elever som inte har extra anpassningar, men är i behov av det. De lärare som Skolinspektionen har intervjuat beskriver att de arbetar med att ge elever extra anpassningar inom klassens ram. Visserligen uppger några lärare att det finns ekonomiska begränsningar och att "de elever som har åtgärdsprogram kommer i första hand". Men lärarna säger att det fortfarande är möjligt att ge eleverna extra anpassningar utifrån deras behov. Några av de intervjuade lärarna är relativt nya på skolan och de beskriver att som ny lärare har de inte fått information om elevernas stödbehov eller om hur skolan har arbetat med dessa elever. Även rektorn uppger att när det kommer en ny lärare till skolan är det svårt för den läraren att veta vilka elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd eftersom det inte finns dokumentation. Såväl rektorn och elevhälsan uppger att ett arbete med att lägga in extra anpassningar i skolans digitala plattform har påbörjats.

Elevers behov av särskilt stöd utreds inte alltid skyndsamt och alla elever får inte det särskilda stöd som de behöver

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i skolans arbete med särskilt stöd. Det finns lärare som inte skyndsamt anmäler elever, som trots extra anpassningar befaras att inte nå kunskapskraven, till rektorn. Eftersom skolan saknar systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och årskurser finns det en risk att det dröjer innan elevers eventuella stödbehov uppmärksammas. Det framkommer vidare av utredningen att det finns elever på skolenheten vilkas behov av särskilt stöd inte blivit utredda, trots att det funnits skäl att göra en sådan utredning. För dessa elever har beslut om särskilt stöd fattats och åtgärdsprogram med stödinsatser utarbetats utan att en pedagogisk utredning har gjorts. Elevers behov av särskilt stöd utreds inte heller skyndsamt. Det framgår också att alla elever i behov av särskilt stöd inte får sådant stöd på det sätt och i den omfattning som de behöver. De åtgärder som återfinns i åtgärdsprogram anger vidare inte alltid tillräckligt tydligt hur stödet ska ges för att eleven ska nå kunskapskraven i respektive ämne, vilket försvårar för deras uppföljning och utvärdering. Det finns stödåtgärder som antingen inte har följts upp och utvärderats i tid eller inte alls. Skolinspektionens bedömer att bristerna innebär att elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen allvarligt försvåras.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd,

resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Vidare framgår av skollagen att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Av skollagen framgår också att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Skollagen anger också att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Skolinspektionens tidigare beslut

I uppföljningsbeslut den 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortfarande fanns brister avseende att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreddes skyndsamt. Alla elever gavs inte heller det särskilda stöd som en utredning visade att de var i behov av. Det fanns också brister i arbetet att följa upp och utvärdera det särskilda stödet.

Skolinspektionens utredning

Det framkommer i utredningen att alla lärare inte skyndsamt anmäler elever som eventuellt är i behov av särskilt stöd till rektorn, även om skolan har påbörjat ett arbete för att få en överblick över elever med behov av särskilt stöd. Enligt huvudmannens redovisning och intervjuer med elevhälsan och rektorn syftar en så kallad operativ elevhälsa, som går ut på att mentorer för respektive stadium träffar representanter för elevhälsan var fjärde vecka, till att bland annat säkerställa att de elever som riskerar att inte nå kunskapskrav identifieras och att pedagogiska kartläggningar genomförs för dessa elever. Elevhälsan uppger i intervju att de i dagsläget har en bättre överblick över vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Av samma intervju framgår att det kan ta

”lite lång tid” innan enskilda elever lyfts till elevhälsan, vilket enligt de intervjuade inte är tillfredställande och en representant uppger att hen har en dialog med lärarna kring det. Rektorn uppger att det visserligen kan vara godtyckligt vilka elever som mentorer lyfter i den operativa elevhälsan men att hon har infört ett dokument där lärarna ska notera de elever som de befår inte nå målen. Dock varierar det mellan lärare om de anmäler de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven, vilket enligt rektorn bland annat beror på att mentorerna saknar en helhetsbild av situationen för sina elever i andra ämnen än de som mentorerna själva undervisar i. Såväl rektorn som elevhälsan berättar att lärarna på skolan inte har arbetat systematiskt med att följa upp elevernas kunskapsutveckling men att skolan under innevarande termin kommer att ha mitterminskonferenser. Dessa kommer, utöver de regelbundna mötena mellan mentorer och elevhälsan, utgöra ytterligare ett sätt att identifiera de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven.

Flera elever som har åtgärdsprogram och får särskilt stöd saknar utredningar om behov av särskilt stöd. Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn samt av Skolinspektionens dokumentstudier framgår att det finns flera elever som har beslut om särskilt stöd och ett utarbetat åtgärdsprogram men att eleverna saknar pedagogiska utredningar som grund för beslutet. Elevhälsan uppger att den tidigare skolledningen har ansett att lärare inte ska göra pedagogiska utredningar och det gör att detta arbete ligger efter. Även lärare säger att de har avstått från att göra pedagogiska utredningar och att majoriteten av eleverna som har åtgärdsprogram inte har blivit utredda. Några lärare berättar att det har varit stor personalomsättning på skolan och att det därför saknas aktuella pedagogiska utredningar. I en lärarintervju framförs även uppfattningen att det som underlag för beslut om särskilt stöd är tillräckligt att en elev får betyg F i ett ämne och rektorn anger att hon är medveten om att det finns lärare som har denna uppfattning. Skolinspektionen har begärt in pedagogiska utredningar för 18 elever i årskurserna 6-9 vilka höstterminen 2018 hade betyg F eller streck i minst ett ämne. Tio av dessa elever saknade ett godkänt betyg i ett eller fler ämnen under de senaste två eller tre terminerna. Dokumentstudier visar vidare att åtta av dessa tio elever har ett aktivt åtgärdsprogram och att fyra av de eleverna saknar utredning om behov av särskilt stöd.

Alla elevers behov av särskilt stöd utreds fortfarande inte skyndsamt även om ett utvecklingsarbete pågår gällande detta. I Skolinspektionens skolenkät från höstterminen 2018 svarar 27 procent av skolans pedagogiska personal som har medverkat i enkäten att de inte alls instämmer med påståendet ”Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt”. Visserligen uppger de intervjuade lärarna, elevhälsan och rektorn att den nya rutinen för arbete med särskilt stöd säkerställer att det i dagsläget sker

skyndsamma utredningar av en elevs behov av särskilt stöd. Men av samma intervjuer framgår också att det fortfarande finns utredningar som drar ut på tiden. "Vi upplever att vi den här terminen kommer få rätt på det, men vi är inte där ännu", uppger elevhälsan och hänvisar till de regelbundna träffarna med mentorerna i den operativa elevhälsan. Rektorn uppger att det finns ett flertal elever som sedan början på höstterminen 2018 har anmälts till rektorn men att deras behov av särskilt stöd fortfarande inte är utredda vid tiden för uppföljningsbesöket i mars 2019. Rektorn förklarar att hon fattat beslut om att göra pedagogisk utredning för dessa elever men sedan har rektorn inte följt upp att dessa utredningar faktiskt blivit gjorda. Huvudmannen uppger i en komplettering till Skolinspektionen att rektorn nu kommer att ta hand om ärendena i den takt som arbetet tillåter. I intervju med den pedagogiska ledningsgruppen uppges att det finns några elever i en årskurs på mellanstadiet som skulle behöva särskilt stöd, eftersom de fått extra anpassningar som inte har räckt. Vidare uppges att efter att dessa elevärenden har lyfts till elevhälsan har lärarna antingen fått återkoppling utan några åtgärder eller inte fått någon återkoppling alls, trots att det har gått lång tid från det att eleverna anmälts till elevhälsan.

Det framkommer i utredningen att det fortfarande finns elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får det på det sätt och i den omfattning de behöver och att en svårighet i arbetet är brister i dokumentation och information. I intervjuer finns det lärare som uppger att det särskilda stöd som elever får enligt åtgärdsprogram inte alltid är tillräckligt för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven. På frågan om eleverna får det särskilda stöd som de är i behov av svarar lärarrepresentanter från den pedagogiska ledningsgruppen att det har blivit bättre men att det fortfarande finns elever som ännu inte får det särskilda stöd de ska ha och är i behov av. Även rektorn uppger att skolan i dagsläget inte tillgodoser alla elevers behov av särskilt stöd eller att det stöd som eleverna får inte är tillräckligt i förhållande till behoven. Att det särskilda stödet uteblir kan enligt de intervjuade lärarna, eleverna och rektorn bland annat bero på lärarens eller elevens frånvaro. Av intervjuer med elevhälsan framgår att de i dagsläget inte kan svara på frågan om alla elever får det särskilda stöd de behöver men att de regelbundna möten kring elevers behov av stöd, som mentorer har med elevhälsan, syftar till att säkerställa detta. Några av de lärare som Skolinspektionen intervjuat har börjat på Malmsjö skola i början av eller under innevarande läsår. Lärarna uppger att de inte har fått information om elevernas eventuella behov av särskilt stöd eller om vilka elever som har åtgärdsprogram. Enligt lärare och rektorn finns det brister i dokumentation kring elevernas behov och eventuella stödinsatser. Rektorn säger i intervju att när man som lärare kommer ny så är det svårt att veta vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Dels beror det enligt rektorn på brister i

dokumentation, dels på att specialpedagogen inte har gjort en tydlig överlämning av information kring elevers behov till lärarna och elevernas behov har heller inte diskuterats i arbetslagen. Varken rektorn eller elevhälsan kan svara på frågan hur många åtgärdsprogram som finns på skolan.

Av utredningen framgår att elever som är i behov av särskilt stöd i andra ämnen än svenska, matematik och engelska inte alltid får det stöd de behöver. Enligt rektorn finns det elever som inte får sina behov av särskilt stöd tillgodosedda i andra ämnen än svenska, matematik och engelska eller att det stöd eleverna får i dessa ämnen inte är tillräckligt. Av Skolinspektionens granskning av betygskataloger framgår att det finns elever som de senaste två eller tre terminerna har fått betyg F i andra ämnen än svenska och matematik. Rektorn kan inte svara på frågan om dessa elever får det särskilda stöd de har rätt till. Skolinspektionen har tagit del av 18 åtgärdsprogram för elever i årskurserna 2-9. I de granskade åtgärdsprogrammen finns det inte några specifika åtgärder som är kopplade till andra ämnen än svenska, matematik och i enstaka fall till engelska. Det finns exempel på mer generella stödinsatser, som exempelvis handlar om läs- och skrivutveckling, utan någon direkt koppling till ett specifikt ämne. Lärare som undervisar i årskurserna 7-9 uppger att elever får särskilda stödåtgärder i svenska och matematik. I intervjun framgår att i övriga ämnen, såsom samhällsorienterande eller naturorienterande ämnen, ger lärarna alltid stöd genom extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn förtydligar i en intervju att en av de lärare som har intervjuats av Skolinspektionen faktiskt ger särskilda stödåtgärder till tre elever på högstadiet i naturorienterande ämnena men läraren "tänker inte på att det är särskilt stöd som hen ger, för hen ger det själv". Elevhälsan uppger i intervju att i de fall en elev har stödbehov som omfattar flera ämnen får dessa elever särskilt stöd i andra ämnen än enbart svenska och matematik.

Av dokumentationen och intervjun med rektorn framkommer vidare att de åtgärder som finns i åtgärdsprogram i flera fall inte tillräckligt tydligt anger hur stödet ska ges för att eleven ska nå kunskapskraven i respektive ämne. I Skolinspektionens granskning av åtgärdsprogrammen framgår bland annat att två elever från samma klass har snarlika beskrivningar av sina behov av särskilt stöd och av stödinsatser. Vidare är insatserna allmänt hållna utan att specificera omfattningen av det särskilda stödet eller i vilket ämne som det särskilda stödet ska ges. Det finns exempel på åtgärdsprogram där stödinsatsen enbart beskrivs med att eleven ska få extra stöd i matematik eller svenska i lärcenter. Även rektorn uppger att insatser i åtgärdsprogrammen är oprecisa och att skolan framöver ska arbeta med att koppla åtgärdsprogram till elevers individuella utvecklingsplaner.

Det finns fortfarande brister avseende uppföljning och utvärdering av de stödinsatser som ges till elever i behov av särskilt stöd. Flera lärare beskriver att tid för uppföljning och utvärdering bestäms då beslut om åtgärdsprogram tas. Men samtidigt framkommer det i intervjuer med elevhälsan och rektorn att det fortfarande finns åtgärdsprogram som inte alls har följts upp och utvärderats eller att detta inte gjorts i tid. Rektorn säger att det är specialpedagogen som ansvarar för uppföljning och utvärdering och att denna del av processen för särskilt stöd inte har fungerat under höstterminen 2018. Vidare framför rektorn att det också är lärarberoende om åtgärdsprogrammen faktiskt följs upp och utvärderas. "I och med att vi nu ska följa upp elever i arbetslagen så blir det naturligt att prata om utvärdering", säger elevhälsan. Av Skolinspektionens granskning av åtgärdsprogram framkommer att det både finns åtgärdsprogram som inte har följts upp eller utvärderats och åtgärdsprogram som innefattar en dokumenterad uppföljning och utvärdering. I de flesta fall gjordes dock uppföljningen och utvärderingen mellan en till tre månader efter utvärderingsdatumet enligt åtgärdsprogrammen. Vidare finns det flera exempel på att utvärderingen snarare har karaktären av en uppföljning då det exempelvis konstateras att eleven har fått extra stöd i lärcenter. Däremot framgår det inte vilka effekter de insatta åtgärderna har haft på elevens kunskapsutveckling i de aktuella ämnena. Det finns också exempel på att det vid utvärderingen har framkommit att en elev behöver utökad stöd i ett ämne för att kunna nå kunskapskraven men inget nytt åtgärdsprogram har utarbetats efter utvärderingen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
(5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Botkyrka kommun ska se till att arbetet med tillförsäkra elever vid Malmsjö skola en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero bedrivs i enlighet med skollagen. I detta ingår att det finns ett strategiskt arbete för att skapa trygghet och studiero, vilket innefattar att utifrån en uppföljning analysera tryggheten och studieron vid skolan och utifrån analysen vidta nödvändiga utvecklingsåtgärder. Vidare ingår att följa upp och utvärdera åtgärderna. Sådana åtgärder kan exempelvis syfta till:

- att personal får möjlighet att utveckla den kompetens som krävs för att på bästa sätt kunna möta elever som har behov av stöd för att skolmiljön ska präglas av trygghet och studiero,
- att all personal aktivt arbetar för att motverka det hårda språkbruket och främja respekt för den enskilda individen och
- att elever har personal att vända sig till och att personal agerar när det är påkallat med hänsyn till elevernas trygghet.

Motivering till bedömning av brist

Skolmiljön präglas inte av trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att utbildningen fortfarande inte är utformad på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och att det även finns brister i studieron. Det finns många elever som inte känner sig trygga och som upplever att de inte har vuxna att vända sig till. Det råder fortfarande ett hårt språkbruk på skolan. Det förekommer bland annat fula och kränkande ord. Vidare framkommer att det finns brister i studieron, trots att Skolinspektionen vid ett tidigare beslut har konstaterat att huvudmannen har avhjälpt denna brist. Utredningen visar bland annat att lektionerna i vissa klasser är stökiga och att detta gör att eleverna har svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Visserligen har det vidtagits åtgärder för att komma tillrätta med situationen men de aktuella åtgärderna har ännu inte förbättrat tryggheten och studieron i tillräcklig utsträckning. Skolan behöver därmed vidta ytterligare åtgärder. Trygghet och studiero är viktiga förutsättningar för att eleverna ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden och nå så långt som möjligt i förhållande till utbildningens mål.

Rättslig reglering m.m.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I förarbetena till bestämmelsen anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319).

Skolinspektionens tidigare beslut

I uppföljningsbeslut den 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortfarande fanns brister i tryggheten på skolan. Utredningen visade bland annat att det i vissa klasser var ett hårt språkbruk. Nya trivselregler och en insatstrappa hade utarbetats på skolan men det varierade om vuxna tillämpade insatstrappan likvärdigt. Skolinspektionen bedömde i uppföljningsbeslutet att bristen avseende studiero var avhjälpt men i föreliggande beslut konstaterar Skolinspektionen att denna brist har återkommit.

Skolinspektionens utredning

Det framkommer i utredningen att det fortfarande finns många elever som är rädda och otrygga på skolan. Enligt elevhälsan har elevernas trygghet förbättrats på skolan men det är fortfarande ett utvecklingsområde. Elevhälsan uppger att det finns elever på skolan som inte är trygga och det påverkar deras resultat. Lärare uppger att de nyligen gjorde en enkät som bland annat visar att eleverna känner sig trygga i klassrummet men inte på andra ställen i skolan, såsom på raster eller fritids. Skolinspektionen har tagit del av resultaten från den trygghetsenkät som genomfördes på skolan under mars 2019. Av resultaten framgår att de flesta eleverna, 94 procent, känner sig trygga på lektionerna, något som även lärare beskriver i intervjuer. Vad gäller elevernas trygghet på raster är det flest elever på lågstadiet, 21 procent, som svarat i enkäten att de inte är trygga på rasten, följt av mellanstadiets 13 procent, och högstadiets 7 procent. När det gäller påståendet "Jag känner mig trygg på alla platser i skolan" är det 20 procent av eleverna på mellanstadiet, 15 procent på lågstadiet och 14 procent på högstadiet som valt svarsalternativet "nej". I Skolinspektionens skolenkät som höstterminen 2018 genomfördes bland elever i årskurs 5 är det 15 procent av eleverna som instämmer helt och hållet samt 27 procent av eleverna som valt alternativet "stämmer ganska bra" när det gäller påståendet "I min skola finns det elever som jag är rädd för".

I intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det finns elever i behov av stöd som personal har svårt att tillgodose och att detta påverkar trygghet och studiero. Lärare i årskurserna 1-6 beskriver att det i en klass finns många elever med erfarenheter från utåtagerande elever och att eleverna därför är rädda. Av intervjuer med både elevhälsan och rektorn framgår att det i några klasser finns elever med exempelvis funktionsvariationer och att lärarna saknar rätt verktyg eller kompetens att hantera dessa elever. Rektorn säger att de behöver göra något åt det eftersom det är utmanande för vissa lärare om man inte har den kunskap som krävs. Enligt rektorn påverkar detta studiero och även trygghet i klassrummet.

Det förekommer fortfarande fula och kränkande ord på skolan samtidigt som eleverna upplever att lärare inte i tillräcklig utsträckning pratar med eleverna om hur man ska vara mot varandra. Enligt elever från årskurserna 1-3 brukar eleverna säga elaka saker till varandra och det skickas lappar eleverna emellan med elaka kommentarer. Eleverna ger exempel på ord som kan användas. Några elever säger att lärarna inte så ofta eller inte alls pratar med dem om hur man som elev ska vara mot varandra. Elever som går i årskurserna 4-6 uppger att elever säger fula ord "för små saker" och att de svär till varandra. Eleverna från årskurserna 7-9 ger i intervjuer exempel på kränkande ord som förekommer i deras klasser och att lärare inte vågar säga något. Det anges att "elever går på personangrepp mot läraren". Vidare berättar eleverna från

högstadiet att skolan är "lite rasistisk" och att eleverna kan säga fördomsfulla saker. På frågan om lärarna har pratat med eleverna om mänskliga rättigheter svarar en elev från högstadiet att de har pratat om det i små grupper med kurator, speciallärare och studie- och yrkesvägledare men att de elever som borde vara med i de diskussionerna inte var där. Eleven säger att de rasistiska åsikterna förekom redan i föregående årskurs men att de inte pratar om det i klassen. En annan elev från högstadiet uppger att de pratar om alla människors lika värde på de samhällsorienterande ämnena och ytterligare en elev tillägger att de inte pratar om det men att de flesta elever i den aktuella årskursen vet att alla människor har lika värde. Elevhälsan uppger att det är några klasser där språkbruket är extra hårt och det sprider sig på skolan. Man behöver ta ett helhetsgrepp kring det, säger de intervjuade. Enligt rektorn finns det ett språkbruk på skolan som är grövre än "vad man är van vid". Vidare uppger rektorn att hon hör grovt språkbruk även när vuxna är närvarande men rektorn "hoppas" att de vuxna säger till.

Det framkommer i utredningen att det finns flera elever som inte känner att de har någon vuxen att vända sig till och att personalen inte alltid agerar när det är påkallat. I skolans egen trygghetsenkät svarar 28 procent av eleverna från skolans alla stadier, inklusive förskoleklassen, att de inte känner att det finns vuxna på skolan som eleverna kan vända sig till om de får problem eller behöver hjälp. Det är eleverna på högstadiet som i högst utsträckning upplever att de inte har någon vuxen att vända sig till. Lärare på högstadiet uppger att de känner till elevernas svar i skolans trygghetsenkät men lärarnas upplevelse är att eleverna har vuxna att vända sig till. Lärarna ifrågasätter hur frågan är formulerad och säger att eleverna kanske tror att det är något annat de ska svara på. I intervjuer med elever i årskurserna 1-3 uppges att det finns få lärare som man kan vända sig till om man känner sig otrygg men att det nu i alla fall finns en lärare som man kan prata med. Vidare uppges att det finns en lärare som inte lyssnar på eleverna utan hänvisar dem att prata med deras klasslärare i de fall någon retas eller är elak. I Skolinspektionens enkät från höstterminen 2018 är svarar 22 procent av eleverna i årskurs 5 "stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendet "De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev". I årskurs 9 är det sammantaget 31 procent av eleverna som valt motsvarande svarsalternativ när det gäller påståendet "De vuxna på skolan reagerar när de får reda på att en elev blivit kränkt". Vidare är det 29 procent av eleverna i årskurs 9 som uppger att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att de vet vem på skolan de kan prata med om någon har varit elak mot en elev. I intervjuer med lärare och trygghetsteamet framgår att det under höstterminen 2018 varit en stor omsättning på lärare, det finns klasser som ofta fått nya vikarier vilket påverkat elevernas upplevelse av trygghet negativt. De vuxna har då inte tagit tag i

kränkningar, vilket enligt trygghetsteamet kan förklara elevernas svar i Skolinspektionens skolenkät från höstterminen 2018. Elevhälsan säger att elevernas otrygghet på raster hänger ihop med att eleverna upplever att de inte har någon att vända sig till och att ingen lyssnar när det händer något. Elevhälsan beskriver att det på skolan pågår förberedelser inför införandet av ett våldspreventivt program. I detta ingår att säkerställa att alla elever ska ha åtminstone en trygg vuxen på skolan att vända sig till. Rektorn uppger att det finns flera elever som inte känner något förtroende för någon vuxen alls på skolan och att relationer mellan lärare och elever inte är tillräckligt bra.

Skolan har vidtagit vissa åtgärder för att öka tryggheten och det finns insatser som är i ett planeringsskede för att implementeras under hösten 2019. I sin skriftliga redovisning redogör huvudmannen för riktade insatser som genomfördes i två klasser på skolan under höstterminen 2018. Insatserna har initierats efter signaler om stor otrygghet och oönskad kultur inom gruppen. De intervjuade lärarna, elevhälsan och rektorn berättar att den insats som huvudmannen beskriver har genomförts i ytterligare klasser. I flera av intervjuerna nämns åtgärder som syftar till att öka tryggheten, bland annat rastaktiviteter som anordnas för att skapa trygga och meningsfulla raster samt ett våldspreventivt program som riktar sig till årskurserna 1-6. Det sistnämnda kommer enligt elevhälsan att implementeras i elevgrupperna i början på höstterminen 2019 men redan nu pågår förberedande aktiviteter i personalgruppen.

Av utredningen framgår att det finns klasser på skolan där studieron brister. Flera av de yngre eleverna beskriver sina lektioner som stökiga vilket gör att det är svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Av intervjuer med lärare och högstadiееlever framgår att det finns enstaka klasser där studieron är bristfällig. Enligt några lärare varierar studieron under dagen, vilket bekräftas av rektorn som uppger att det är en schemateknisk fråga då vissa elever har flera pass av teoretiska ämnen efter varandra och att eleverna därför blir trötta. Även elevhälsan uppger att det finns några klasser där studieron inte är acceptabel och inte har varit det under lång tid. Enligt rektorn finns det några klasser som har stora problem på gruppnivå med studiero vilket påverkar arbetsmiljön för alla elever. Rektorn beskriver att det i de klasser där det saknas studiero handlar om brister i ledarskapet i klassrummet, i strukturer på undervisningen och i lärarnas kompetens att bemöta elever med funktionsvariationer. Såväl rektorn som elevhälsan uppger att vissa lärare har fått handledning av specialpedagogen men att det inte har gett önskat resultat på studieron. Att det inte är studiero påverkar också elevernas trygghet i klassrummet, konstaterar rektorn.

Även Skolinspektionens observationer och enkäter visar att det finns klasser där studieron brister. På nio av 28 observerade lektioner förekommer det störande inslag som gör att eleverna inte verkar kunna koncentrera sig på sina uppgifter. Under fem av dessa lektioner varar störningsmomenten under stora delar av eller hela observationstiden; eleverna skriker till varandra, spelar upp videoklipp på sina mobiler eller skrattar högt så det stör andra. På några andra lektioner finns det elever som inte aktivt deltar i arbetet, vilket tycks påverka studieron för de övriga eleverna. Läraren uppmärksammar det, säger till eleverna, sätter sig bredvid en stund och försöker aktivera dem. Det ger dock enbart en kortvarig effekt på studieron. Det finns både elever och lärare som framför att det har varit ovanligt lugnt på de lektioner som Skolinspektionen har observerat och någon elev konstaterar att det beror på Skolinspektionens närvaro på den aktuella lektionen. I Skolinspektionens skolenkät från höstterminen 2018 svarar 52 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att de har studier på lektionerna. I årskurs 9 är det 27 procent av eleverna som ger motsvarande svar. Elevhälsan och rektorn säger i intervju att elevernas svar är kopplade till hur de definierar studier. En del elever tycker att det är svårt att koncentrera sig om det inte är knäpptyst och skolan arbetar för att det inte behöver vara tyst men god arbetsmiljö, uppger rektorn.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.
(2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Botkyrka kommun ska se till att arbetet med skolbibliotek bedrivs i enlighet med skollagen på Malmsjö skola. I detta ingår:

- att lärare använder skolbiblioteket i undervisningen för att stödja alla elevers lärande och kunskapsutveckling och
- att se till att det finns litteratur som är anpassad till elevernas behov så att biblioteket kan användas i undervisningen i olika årskurser och ämnen.

*Motivering till bedömning av brist***Skolbiblioteket används inte i tillräcklig utsträckning i undervisningen**

Skolinspektionen bedömer att skolbiblioteket fortfarande inte används i tillräcklig utsträckning i undervisningen för elever i årskurserna 7-9. Utredningen visar att det på skolan finns ett bemannat bibliotek men att biblioteksresurser inte motsvarar de behov som finns inom den aktuella elevgruppen. Vidare framgår att bibliotek endast används i undervisningen i några ämnen i årskurs 7-9.

Rättslig reglering m.m.

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. I läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper. I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. Rektorn har vidare enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen vanligtvis en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. Regeringen uttryckte i samband med att bestämmelsen infördes i skollagen att skolbiblioteken spelar en så viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen att det är motiverat med en egen bestämmelse i skollagen. (Prop. 2009/10:165, s. 284)

Skolinspektionens tidigare beslut

I uppföljningsbeslut den 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att det fortfarande fanns brister avseende skolbiblioteket på skolan då skolbiblioteket inte användes i undervisningen i årskurserna 7-9.

Skolinspektionens utredning

Skolbiblioteket används fortfarande inte i tillräcklig utsträckning i undervisningen för elever i årskurserna 7-9. Huvudmannen uppger i sin skriftliga redovisning att skolan har en bibliotekarie anställd på 80 procent och har under sommaren 2018 färdigställt lokal för biblioteket som riktar sig till alla åldrar. Såväl elever från årskurserna 7-9 som de lärare som undervisar i dessa

årskurser samt rektorn uppger att i de fall bibliotek används i undervisningen i de berörda årskurserna gäller det endast enstaka ämnen som svenska och engelska. Enligt eleverna är böckerna inte anpassade till deras ålder och det saknas också faktaböcker som de skulle kunna använda i till exempel de naturorienterande ämnena. Istället använder eleverna Internet för att söka fakta. Vidare berättar några elever i de aktuella årskurserna att de har gått till biblioteket och pluggat där men att de inte använder biblioteket i undervisningen. En lärare beskriver att det är naturligt med ett samarbete med bibliotekarien i olika projekt som bedrivs inom ämnet svenska. Vad gäller engelska har en lärare använt biblioteket i språkval. Däremot uppger lärare och rektorn att det saknas facklitteratur som eleverna i årskurserna 7-9 kan använda i undervisningen i de naturorienterande ämnena men att det finns en del tidskrifter som eleverna får låna och läsa. Rektorn säger att det ska göras en beställning av en vetenskaplig tidskrift samt att det har förts diskussioner med språklärarna om vad som behöver kompletteras i biblioteket. Lärare berättar att rektorn har gått ut med ett mejl till språklärare med frågan om vilka böcker som behöver köpas in. Däremot uppges även att lärarna i andra ämnen inte fått motsvarande förfrågan.

Styrning och utveckling av verksamheten

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Botkyrka kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.
(1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.
(4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.
(4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Botkyrka kommun ska se till att det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå på Malmsjö skola bedrivs i enlighet med skollagen. I detta ingår:

- att rektorn ser till att elevernas kunskapsresultat följs upp och sammanställs i alla årskurser och ämnen,
- att rektorn ser till att förskoleklassens måluppfyllelse följs upp,
- att rektorn ser till att uppföljningen av såväl elevernas kunskapsresultat och förskoleklassens måluppfyllelse som elevernas trygghet och studiero används för att analysera vad som påverkar och orsakar dessa resultat,
- att rektorn, utifrån den genomförda analysen av kunskapsresultat, förskoleklassens måluppfyllelse och resultat avseende trygghet och studiero, identifierar utvecklingsområden och beslutar om nödvändiga utvecklingsinsatser,
- att rektorn planerar och ser till att nödvändiga utvecklingsinsatser genomförs på skolenheten,
- att rektorn ser till att eleverna och personalen involveras i det systematiska kvalitetsarbetet och
- att rektorn ser till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns omfattande brister i Malmsjö skolas systematiska kvalitetsarbete. Bristerna gäller att följa upp resultat, analysera dessa och genomföra utvecklingsåtgärder utifrån en sådan uppföljning och analys. Vid Malmsjö skola pågår visserligen ett utvecklingsarbete inom ett antal områden, vilket utgår från Skolinspektionens uppföljningsbeslut från den 20 juni 2018. Rektorn har dock inte följt upp eller analyserat kunskapsresultat i alla ämnen och årskurser eller förskoleklassens resultat för att i nästa steg kunna använda slutsatser från analysen som grund för beslut om utvecklingsåtgärder. Det framgår i utredningen att den nuvarande rektorn har fokuserat på att skapa strukturer för kvalitetsarbete. Den uppföljning och analys som hittills har genomförts avser i princip enbart kunskapsresultat för eleverna i årskurs 9. Skolinspektionen kan därmed konstatera att skolan saknar en sådan insamling och kontinuerlig uppföljning av kunskapsresultaten som krävs för att kunna analysera måluppfyllelse i alla årskurser och ämnen samt för att identifiera utvecklingsbehov i verksamheten på skolövergripande nivå. Vidare framgår det av utredningen att rektorn visserligen har följt upp elevernas trygghet och studiero och påbörjat ett arbete med analys utifrån denna uppföljning. Vid tiden för uppföljningsbesöket har

dock varken elever, lärare eller trygghetsteamet deltagit i analysarbetet och det har inte heller vidtagits nödvändiga utvecklingsåtgärder inom området trygghet och studiero utifrån den senaste uppföljningen och den analys som har gjorts.

Ett fungerande kvalitetsarbete är avgörande för att kunna främja alla elevers utveckling och lärande. Bristerna i det systematiska kvalitetsarbetet riskerar att leda till att skolan inte identifierar nödvändiga utvecklingsåtgärder i syfte att utveckla utbildningen så att eleverna får möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Uppföljning och analys av skolans resultat behövs som grund för prioritering av utvecklingsområden.

Rättslig reglering m.m.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena. Enligt skollagen ska kvalitetsarbetet på enhetsnivå genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. I skollagen anges också att om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) framgår att skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. I Skolverkets allmänna råd anges vidare att rektorn bör se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

(Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet s. 11 och 20.)

Skolinspektionens tidigare beslut

I uppföljningsbeslut den 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att Malmsjö skola fortfarande uppvisade brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Skolan saknade bland annat analys av elevernas kunskapsresultat. Beträffande trygghet och studiero hade rektorn påbörjat ett arbete med analys och kopplade utvecklingsåtgärder men lärare deltog inte i detta arbete.

Skolinspektionens utredning

Det framkommer i utredningen att rektorn vidtagit åtgärder för att utveckla skolans systematiska kvalitetsarbete och då fokuserat på att skapa strukturer för arbetet. Rektorn uppger att hon har fått begränsad överlämning från den tidigare rektorn. Skolan har enligt rektorn inte arbetat med det systematiska kvalitetsarbetet alls. Det har bland annat saknats rutiner för arbetet och det har inte funnits ett årshjul som lärarna kunde följa och förhålla sig till. Rektorn uppger även att hon inte fått någon sammanställning utifrån de så kallade junidagarna som enligt uppgifter från tidigare rektorn skulle användas för att följa upp och analysera skolans måluppfyllelse. Rektorn uppger att hon därför har fokuserat på att skapa strukturer för detta arbete. Både rektorn och representanter från den pedagogiska ledningsgruppen beskriver i intervjuer att ett årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet har utarbetats.

Rektorn har vidare, med utgångspunkt från Skolinspektionens beslut den 20 juni 2018, vidtagit åtgärder för att utveckla verksamheten. Av huvudmannens skriftliga redovisning och intervju med rektorn framgår att Skolinspektionens uppföljningsbeslut från den 20 juni 2018 utgjorde ett viktigt underlag för skolans utvecklingsarbete. Rektorn har tagit beslut om en rad insatser kopplade till bland annat undervisning, trygghet och studiero och arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Insatserna har också dokumenterats i en arbetsplan för läsåret 2018/2019, som enligt uppgifter från huvudmannen kommer att utvärderas i slutet av läsåret och dokumenteras i form av en kvalitetsrapport.

Rektorn har dock inte genomfört en uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen och årskurser eller av förskoleklassens resultat för att använda som underlag för beslut om adekvata utvecklingsåtgärder. Av dokumentation från rektorn samt av intervjuer med såväl rektorn, representanter från den pedagogiska ledningsgruppen som lärare i årskurserna 7-9 framgår gällande högstadiet att uppföljning och analys enbart har genomförts av resultat för eleverna i årskurs 9. De intervjuade uppger att skolan till en början valde att avgränsa uppföljningen till årskurs 9

och att tanken är att de fortsätter "med ett större perspektiv". Denna uppföljning genomfördes med utgångspunkt i höstterminens betyg. Lärare från högstadiet har i olika ämnesgrupper, såsom naturorienterande och samhällsorienterande ämnen, språkämnen samt praktisk-estetiska ämnen följt upp antal elever i årskurs 9 som fått betyg F och antal elever som fått betyg A i respektive ämne. Rektorn uppger dock att den analys som lärarna gjorde med utgångspunkt i dessa kunskapsresultat var för begränsad för att kunna användas som underlag för beslut om utvecklingsåtgärder. Lärare i årskurserna 1-6 ger exempel på olika typer av screeningar som nyligen har genomförts och som planeras att genomföras. Men lärarna kan inte ge exempel på att de har gjort en uppföljning eller analys av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen och årskurser, på vare sig individ-, grupp- eller skolnivå. Enligt lärarna är det inte heller något som skolledningen efterfrågar. Lärare i förskoleklassen uppger i intervju att de från augusti 2019 kommer att använda Skolverkets bedömningsstöd men att de inte har fått något uppdrag "uppifrån" om vad som ska göras. Vid kommunikeringen av protokollet uppger huvudmannen att betygsanalysen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet ännu inte har påbörjats på skolan. Rektorn säger att det för de årskurser där det inte sätts betyg i dagsläget saknas information om elevernas kunskapsresultat som skulle kunna användas som underlag för uppföljning. Rektorn räknar upp att de resultat som de framöver kommer att följa upp är nationella prov i årskurs 3, PRIM-prov samt obligatoriskt bedömningsstöd i årskurs 1. Beträffande förskoleklassens verksamhet uppger rektorn att hon inte vet om det finns några frågor eller mål i det kommunala uppföljningssystemet och att det i dagsläget saknas resultat kring förskoleklassen som rektorn kan använda som underlag i det systematiska kvalitetsarbetet.

Av utredningen framgår att elevernas trygghet och studiero har följts upp och att rektorn har påbörjat ett arbete med analys av resultat från uppföljningen i syfte att identifiera utvecklingsåtgärder. Skolan har under vårterminen 2019 genomfört en trygghetsenkät bland elever i samtliga årskurser. Skolinspektionen har tagit del av de sammanställda enkätresultaten för respektive klass samt av en mer övergripande sammanställning för respektive arbetslag. Av sammanställningen går det bland annat att utläsa hur eleverna upplever trygghet på lektioner, raster, alla platser på skolan samt om eleverna har någon vuxen att vända sig till. Beträffande studiero har skolan genom en öppen fråga tagit reda på hur eleverna definierar arbetsro och rektorn beskriver att hon genom bland annat samtal med elever har en skolövergripande bild av studieron i olika klasser. Rektorn och elevhälsan beskriver vid intervjuer sin inledande analys av trygghetsenkäten där de uppmärksammat klasser med avvikande resultat. Vid tiden för uppföljningsbesöket har dock varken elever, lärare eller trygghetsteamet deltagit i en analys av resultaten från

uppföljningen inom området trygghet och studiero. I intervju kan vissa lärare redogöra för enkätresultaten i deras klasser medan andra lärare uppger att de ännu inte tagit del av resultaten. Inte heller trygghetsteamet känner till enkätresultaten mer än att den visar på brister i studieron och tryggheten i vissa klasser. Lärare uppger att återkoppling kring enkätresultaten kommer att ges av skolledningen på den kommande arbetsplatsträffen. Enligt rektorn och elevhälsan är analysen av enkätresultaten inplanerad till det kommande elevhälsoteamsmöte som har en strategisk inriktning. På detta möte ska elevhälsoteamet bestämma hur skolan ska arbeta strategiskt med resultaten från trygghetsenkäten, uppger rektorn och tillägger att hon vill att skolan ska arbeta med "vad eleverna säger".

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt andra stycket i samma bestämmelse, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Eftersom Malmsjö skola inte uppfyller de krav som följer av gällande föreskrifter, föreligger skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta kraftfulla åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har som framgår ovan bedömt att det vid Malmsjö skola finns brister inom ett flertal centrala områden. Det finns brister i det aktiva lärarstödet och anpassningen av undervisningen, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero, skolbiblioteket och skolans systematiska kvalitetsarbete. Skolinspektionen ser allvarligt på att de kvarstående bristerna i verksamheten inte har avhjälpats av Botkyrka kommun trots att Skolinspektionen förelagt kommunen att avhjälpa bristerna i tre tidigare beslut, varav det första beslutet är från den 1 februari 2017 och det sista förelägandet förenades med vite. Skolinspektionen ser vidare allvarligt på att ytterligare brister inom centrala områden har tillkommit respektive återkommit. Bristerna bedöms som allvarliga även eftersom de har förelagat under lång tid och har en tydlig koppling till elevernas förutsättningar att nå

målen för utbildningen. Skolinspektionen finner mot denna bakgrund skäl att förena föreläggandet med vite.

Avhjälppt brist i verksamheten

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende den brist som har avhjälppts.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Botkyrka kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
(2 kap. 25 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Botkyrka kommun avhjälppt denna brist.

Motivering till bedömning att bristen har avhjälppts

Bristen avseende psykologens medverkan i elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbeten har åtgärdats

Skolinspektionen bedömer att utredningen inte visar annat än att psykologen deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. I uppföljningsbeslut den 20 juni 2018 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete eftersom den psykologiska kompetensen inte användes i detta arbete. I utredningen framgick bland annat att skolledningen beställde enskilda tjänster från förvaltningen och från ett konsultföretag och att psykologen inte deltog i det förebyggande eller hälsofrämjande arbetet.

I utredningen i nu aktuellt ärende framkommer bland annat att skolan har tillgång till skolpsykolog som är anställd på 20 procent och att psykologen enligt huvudmannens skriftliga redovisning har en tydlig inriktning mot det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Rektorn och elevhälsan säger att psykologen anställdes i slutet av höstterminen 2018 och att han har deltagit i elevhälsoteamets veckovisa möten. De uppger vidare att det på dessa möten diskuteras enskilda individärenden och var fjärde vecka har mötena en strategisk inriktning på förebyggande och främjande insatser. Enligt rektorn och elevhälsan har psykologen varit med i diskussioner och samtal i olika ärenden på både individ- och gruppnivå och har kommit med sitt perspektiv i diskussioner och samtal som hölls vid dessa möten. Elevhälsan säger att psykologen exempelvis har berättat hur elever med neuropsykiatriska

Beslut

2019-05-14

33 (34)

Dnr 43-2016:4986

funktionsvariationer kan reagera i vissa situationer. Vidare uppger de intervjuade att psykologen kommer att vara med i insatser gällande tryggheten och de behov som finns på skolan kopplat till det. Han ska även handleda personal utifrån identifierade behov.

I den slutliga handläggningen har utredare Jessica Ek, utredare Veronica Bjurulf, undervisningsråd Joakim Öberg, enhetschef Anna Möller och avdelningsjurist Tove Björnheden deltagit.

X Tommy Lagergren

Beslutsfattare
Signerat av: Tommy Lagergren

X Renata Grelak

Föredragande
Signerat av: Renata Grelak

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm, se bifogad överklagandehänvisning.

Bilaga

Överklagandehänvisning

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 23 069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges.